

Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Korralduse eesmärk on leevendada COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks kehtestatud piiranguid ja meetmeid.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Terviseameti ja Riigikantselei ametnikud.

2. Korralduse sisu

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõike 2 punktide 1–3 ja 5 ja lõigete 5 ja 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõiget 8.

Käesoleva korraldusega jäetakse välja seni kõikides valdkondades siseruumides kehtinud 50% täituvuse nõue ning säilitatakse hajutatuse nõue. Seega kehtivad edaspidi valdkondade üleselt ühetaolised piirangud, arvestada tuleb kehtestatud osalevate isikute arvu piirarve.

Teisi muudatusi käesoleva korraldusega ei tehta, eelkõige piirangute ja meetmete osas, mis puudutavad eneseisolatsiooni tingimusi riigipiiri ületamisel, sest uute tüvede leviku oht on väga kõrge. Näiteks koroonaviiruse delta mutatsioon (nn India tüvi) on juba tekitanud Venemaal ulatusliku epidemioloogilise olukorra halvenemise. Põhja-Iirimaa ja Ühendkuningriigi näitel hakkas delta tüve osakaal kasvama aprilli alguses ning sellest sai domineeriv tüvi mai keskpaigaks. 11. juuni 2021.a seisuga on delta tüve osakaal Põhja-Iirimaa ja Ühendkuningriigis umbes 90%.

Arvestades piiriületuse kasvavat trendi, Euroopa Liidu soovitud tulenevalt tehtud muudatusi kolmandate riikidele piiriületuse leevenduste osas ja ühiskondlikku ootust, on tõenäoline, et juuli teises pooles saab delta tüvi Eestis domineerivaks ringluses olevaks tüveks. Praeguste teadmiste kohaselt levib delta tüvi umbes 1,4–1,6 korda kiiremini. Sellel tüvega nakatanutute lähikontaktidest haigestub umbes 11%, alfa tüve puhul haigestub lähikontaktsetest 8%.

Keskmine inkubatsiooniaeg delta tüvel on ca 4 päeva, SARS-CoV-2 viiruse nn Wuhani tüvel ca 5–6 päeva. Sellest tulenevalt säilib oht, et vaatamata senisele langustrendile võib haigestumine hakata Eestis taas kasvama. Esialgsed andmed on näidanud, et pooleli oleva vaksineerimiskuuri läbi saavutatud immuunsuse taseme suhtes on delta tüvi ca 17% vähem tundlikum kui seni domineerinud alfa tüvi. Samal ajal lõpetatud vaksineerimiskuuri järgselt saavutatud immuunsuse suhtes olulist tundlikkuse langust ei esinenud¹. Arvestades, et 22. juuni 2021.a seisuga on lõpetatud vaksineerimiskuuriga inimesi umbes kolmandik elanikkonnast, siis ei ole vaksineerimise mõju võimaliku delta tüvest põhjustatava haigestumuse kasvu ära hoidmiseks veel piisav.

Euroopas on 13 riiki, sealhulgas Eesti, kus tüvede seire on piisava suutlikkusega, mis tähendab, et sekvneeritakse vähemalt 10% positiivsetest proovidest või vähemalt 500 proovi. Uute tüvede tuvastamise ja raporteerimise võimekus teistes riikides ei pruugi olla kõrge ning seetõttu on

¹https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/993879/Variants_of_Concern_VOC_Technical_Briefing_15.pdf

piiriületuse järgsed eneseisolatsiooni tingimused endiselt põhjendatud. Prognoositavalt suureneb delta tüve osakaal nädalaga 0,91 korda.

Piirangute rakendamine muudetud kujul ning teiste piirangute ja meetmete jätkamine, mida käesoleva korraldusega ei muudeta, on tõhus ning proportsionaalne meede, et tagada inimeste elu ja tervis ning rahvatervise ja tervishoiusüsteemi toimepidevus.

Muudatuste ja leevenduste tegemisel arvestatakse ka COVID-19-vastase vaksineerituse taset Eestis² ja selle planeeritud edenemist lähinädalate jooksul. COVID-19-vastase vaksineerimise kõige olulisem eesmärk on ennetada rasket (haiglaravi vajavat) haigestumist. 21. juuni 2021. a seisuga on 70–79-aastaste vanuserühmas vaksineerimisega hõlmatud 70,83% ning vanemate kui 80-aastaste seas 61,98%. Vaksineerimiskuur on lõpetatud 398 697 inimesel (30% elanikkonnast).

Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta Eestis püsib madalal tasemel ja enamik võrreldavaid nakkus-, haiglate täituvuse ja muid tervishoiusüsteemi puudutavaid näitajaid on langustrendis. Viimaste nädalate haigestumise intensiivsus on langenud madalale riskitasemele, kuigi nakkuse leviku oht ei ole täielikult kadunud, siis hetkeolukord võimaldab teha leevendusi kehtivates piirangutes. Vabariigi Valitsus teeb leevendusi, mis on praeguses olukorras proportsionaalsed nakkuse levikuga ja millega ei kaasne suurt nakkuse leviku suurenemise riski.

24. nädala jooksul lisandus 282 haigusjuhtu. Võrreldes 23. nädalaga uute juhtude arv vähenes 25,8% võrra. 24. nädalal tehti 25 933 testi (1955 testi 100 000 elaniku kohta), mida on 7,1% võrra rohkem kui 23. nädalal. 1,1% testidest osutusid positiivseks (23. nädalal 1,9%; langus ~42,1%). Viirustüve α (Ühendkuningriigi mutatsiooniga (B.1.1.7)) levik on Eestis laialdane ja domineeriv (84,7% kõikidest uutest nakatunutest, 22. nädalal oli osakaal 92,5%). Kokku on 14. juuni 2021. a seisuga Eestis registreeritud 67 β (Lõuna-Aafrika Vabariigi (LAV) mutatsiooniga (B.1.351)) viirustüvega nakatunut, neist 27 on sisse toodud juhtumid. Eestis on registreeritud 113 δ (India mutatsiooniga) viirustüvega (neist ühel juhul B.617.1 ja 112 juhul B.1.617.2) nakatunut. 24. nädalal kinnitati sekveneerimise käigus 50 δ tüve, neist 4 sisse toodud ja 46 kohaliku juhtu. Sekveneerimise käigus on kinnitust leidnud, et paljud Eestis tuvastatud δ tüvega nakatunute viiruse geneetiline järjestus on väga sarnane hetkel Peterburis leviva tüvega. Sellest saab järeldada, et Eestis tuvastatud nakatumised on otseselt või kaudselt seotud Venemaal reisimisega. Kokku on tuvastatud perioodil 03.06.2021–20.01.2021 178 δ tüvele iseloomuliku juhtu. Neist 24. nädalal 63 juhtu. Raplamaal aset leidnud δ tüve puhang on kontrolli all ning seniste andmete põhjal näib, et selle aktiivsus on langemas. Murettekitav on olukord Harjumaal, kus viimase 2 nädala jooksul on tuvastatud 73 δ tüve ehk 48,6% kõikidest kahe nädala jooksul genotüüpiseeritud proovidest. 43. nädala seisuga on kokku tuvastatud seitse γ (Brasiilia) tüve juhtumit.

Eelmisel nädalal saabus Eestisse inimest 10962 (23. nädalal 9551), kes olid täitnud piiriületaja ankeedi: Venemaalt – 1349 inimest (23. nädalal 1260), Türgist – 1002 inimest (23. nädalal 925), Rootsist – 1279 inimest (23. nädal 831), Kreekast – 745 inimest (23. nädal 767), Ukrainast – 693 inimest (23. nädal 824).

² Eesti loeb soovitavaks COVID-19-vastase vaksineerituse tasemeks 70% elanikkonnast. Uute viirustüvede lisandumisel, mis levivad kiiremini või mis on vaktsiinide suhtes resistentsed, võib nimetatud vajalik osakaal olla suurem. <https://www.terviseamet.ee/et/koroonaviirus/koroonakaart>.

Terviseameti hinnangul on Eestis viiruse leviku kiirus vähenenud, haigestumuse intensiivsus on kogu riigis madal. Teadusnõukoja hinnangu kohaselt näitab nakatamiskordaja R, et haigestumine on endiselt laialdane, kuid langustrendis. Eestis on see näitaja langenud alla 1, mis tähendab, et rakendatavad meetmed on olnud tõhusad ning haigestumine on langustrendis. Reproduktsiooni alusarv R ehk nakatumiskordaja püsib üle Eesti 0,79 (eelmisel nädala oli R 0,7).

Korralduse väljatöötamisel on peetud silmas, et 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta on Eestis keskmine. 21. juunil 2021. a oli viimase 14 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 49,81 ja viimase 7 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 40.

16. juunil 2021. a oli viimase 14 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 64,11 ja viimase 7 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 49. 9. juunil 2021. a oli viimase 14 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 97,59 ja viimase 7 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 72. 31. mail 2021. a oli viimase 14 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 176,15 ja viimase 7 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 125. 26. mail 2021. a oli viimase 14 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 222,1 ning viimase 7 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 94,7. 12. mai 2021. a seisuga oli viimase 14 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 343,57 ning viimase 7 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 312. 28. aprilli 2021. a seisuga oli viimase 14 päeva positiivsete testide suhtarv 100 000 elaniku kohta 422,2. 30. märtsil 2021. a oli see näitaja 1364,21. 28. aprillil 2021. a oli esmaseid positiivseid teste 396 ehk 8,3% testide koguarvust, 12. mail 2021. a oli positiivseid teste 371 ehk 7,87% testide koguarvust.

Kinnitatud haigusjuhtude jaotus maakonniti 21. juuni 2021. a seisuga	
Maakond	7 päeva suhtarv 100 000 elaniku kohta
Rapla	48,07
Ida-Viru	46,18
Lääne	34,24
Pärnu	25,53
Võru	22,59
Saare	21,16
Harju	18,02
Jõgeva	14,06
Tartu	12,39
Hiiu	10,74
Lääne-Viru	10,19
Järva	9,94
Viljandi	8,67
Põlva	8,11
Valga	7,09

21. juuni 2021. a seisuga on haiglakohtade COVID-koguessurss 197 voodikohta, millest COVID-19 patsiendid hõivavad 27,92% (55 voodikohta). Haiglate COVID-intensiivravikohtade koguessurss on 16 voodikohta, millest COVID-19 patsiendid hõivavad 31,25% (5 voodikohta). Haiglate COVID üldravikohtade koguessurss on 153 voodikohta, millest COVID-19 patsiendid hõivavad 31,37% (48 voodikohta).

24. nädalal analüüsitud andmete põhjal jäi nakatumiskoht teadmata 27% juhtudest (23. nädalal 35,2%). Alates 2020. a 49. nädalast on teadmata nakatumispaigaga nakatunuid olnud 30–36% juhtude üldarvust.

24. nädalal said nakkuse perekonnast 35,8% (peamine levik toimub perekondades ja sugulaste seas), tööl 8,5%, mujal 6,4% (nakatumine toimus tõenäoliselt peamiselt tutvusringkonnas ja transpordil), välismaal 12,5%, laste- ja õppeasutuses 1,4%, tervishoiuasutuses 1% juhtudest. Võrreldes 23. nädalaga nakatumispaikade muster märgatavalt ei muutunud. Vähenes juhtumite osakaal tööl (11,6%→8,5%), laste- ja õppeasutuses (7,8%→1,4%) ning teadmata nakatumiskohaga (35,2%→27%). Suurenes nakatumine välismaal (5,6%→12,5%), ja tervishoiuasutuses (0,5%→1,0%). Nakatumise osakaal perekonna ringis ei muutunud. Viimase 14-päeva (23.–24. nädalad) teadmata nakatumispaigaga nakatunute osakaal moodustas 31,1% juhtudest (22.–23. nädalad oli 33,6%).

28. juunil 2021. a jõustuvad leevendused sise- ja välistingimustes toimuvatele üritustele ja läbiviidavatele tegevustele. Sisetingimustes toimuvatel üritustel ja läbiviidavates tegevustes on lubatud osaleda kokku kuni 1000 isikul. Kui välistingimustes korraldatakse avalikke üritusi või tehakse tegevusi piiratud territooriumil, võib osalejad olla kuni 5000 isikut.

Nende piirangute ja meetmete säilitamise, mida käesoleva korraldusega ei muudeta, lähtekoht on, et SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 on nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkusena, peamiselt lähikontaktil nakkusohtliku inimesega. Viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles, hingates sisse viiruse osakesi³, või saastunud pindade ning nt saastunud käte kaudu. Viirus levib paremini halvasti ventileeritud, suure inimeste hulgaga ja üle rahvastatud siseruumides, kus viibitakse pikema aja vältel. Arvestada tuleb, et aerosoolid (viiruse osakesed) võivad püsida õhus pikema aja vältel ning liikuda enam kui 1 meetri kaugusele. Mida lähemal inimesed üksteisele on, seda tõenäolisem on viiruse levik nii süljepriismete kui ka õhu kaudu. Samuti mõjutab nakatumise tõenäosust tegevuse või ürituse kestus ehk mida kauem kokkusaamisel viibida, seda rohkem tekib võimalusi süljepriismete vahetuseks, koroonaviiruse osakesi sisaldavate aerosoolide õhku kogunemiseks ning selle tulemusena piisavalt suure doosi sissehingamiseks, et nakatuda. Teaduskirjanduses on näidatud, et 1–2 m distantsi hoidmine vähendab nakkuse edasi kandmise riski viiekordselt ning iga lisameeter suurendab kaitsvat toimet kahekordselt⁴. Viirusosakeste edasiliikumist takistab oluliselt ka näomaski kasutamine. Avalikes siseruumides maski kandmise kohustus enam ei kehti, seega on endiselt oluline viiruse leviku piiramiseks siseruumides on tagatakse inimestevaheline hajutatus ja distantsi hoidmine ning vältida ruumide ülerahvastatust.

Korralduse punkti 1 alapunktidega 1 ja 2 sõnastatakse uuesti korralduse nr 282 punkt 20¹⁴.

Alates 23. juunist 2021. a ei kehti enam sisetingimustes läbiviidavatele tegevustele, sealhulgas üritustele 50% täituvuse nõue. See tähendab, et edaspidi võib sisetingimustes sportida, teha noorsootööd, huvitegevust ja haridust, täiendkoolitust ja -õpet, korraldada spordivõistlusi ning spordi- ja liikumisüritusi, viibida spaades, veekeskustes, basseinides ja ujulates, muuseumides ja näituseasutustes, korraldada avalikke koosolekuid ning üritusi, sealhulgas konverentse, teatrietendusi, kontserte ja kinoseansse, pakkuda meelelahutusteenust ning viibida avalikel jumalateenistustel ja teistel avalikel usulistel talitustel arvestamata seni rakendatud ruumi kuni 50% täituvuse nõuet.

³ <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-how-is-it-transmitted>

⁴ [https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736\(20\)31142-9.pdf](https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(20)31142-9.pdf)

Samuti kaotab kehtivuse kauplustele, teeninduskohtadele ja siseruumides asuvatele toitlustuskohtadele rakendatud 50% täituvusnõude piirang. Lisaks peavad kõigis neis kohtades olema kättesaadavad desinfitseerimisvahendid ning Terviseameti juhiseid järgides tagatud desinfitseerimisnõuete täitmine.

28. juunist 2021. a jõustuvad nii sise- kui välistingimustes toimuvates tegevustes ja üritustes osaleda lubatud isikute arvude piirmäärade leevendused, mille Vabariigi Valitsus otsustas 17. juunil 2021. a. Sisetingimustes toimuvatel üritustel ja läbiviidavates tegevustes on alates 28. juunist 2021. a lubatud osaleda kokku kuni 1000 isikul. Kui välistingimustes korraldatakse avalikke üritusi või tehakse tegevusi piiratud territooriumil, võib osalejad olla kuni 5000 isikut.

Korralduse punkti 1 alapunktidega 3 ja 4 sõnastatakse uuesti korralduse nr 282 punktid 20¹⁶-20²⁰.

Korralduse nr 282 punktidest 20¹⁶-20²⁰ jäetakse välja ruumi täituvuse nõude rakendamine. Ka edaspidi säilib võimalus rakendada korralduses nr 282 sätestatud eritingimusi ja pakkuda osalemisvõimalust suuremale arvule isikutele, kui tegevuse korraldaja tagab kõikide tegevuses osalejate testimise korralduse ja testide või nakkusohutust tõendavate tõendite kontrollimise. Reguleerimine rakendub üksnes juhul, kui tegevusele on punktis 20¹⁴ sätestatud isikute arvu piirangud, näiteks, kui soovitakse sisetingimustes korraldada üritust, milles osaleb 1500 isikut, siis võib üritust korraldada üksnes juhul, kui tegevuse korraldaja tagab nõuetekohase nakkusohutuse tõendamise kontrollimise või osalejate testimise korraldamise punktides 20¹⁷-20²⁰ sätestatud korras.

Alates 28. juunist 2021. a on nimetatud tingimuste täitmise korral lubatud sisetingimustes kuni 6000 isikuga ürituse korraldamine või välitingimustes kuni 12 000 isikuga ürituse korraldamine.

Muid sisulisi tingimusi käesoleva korraldusega nimetatud punktides ei muudeta.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette korralduse jõustumine.

Korraldus jõustub 23. juunil 2021. a. Korralduse punkti 1 alapunktid 2 ja 4 jõustuvad 28. juunil 2021. a.

Korralduse punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Taimar Peterkop
Riigisekretär

22. juuni 2021. a